

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 16. ára 10 fillér. Telefon-szám 16.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések em.-ként 6 fillér-
többesbőri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten kint
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz.

XIII. L E O P Á P A .

(1810—1903.)

A halál angyala meglebbentette szárnyait. Gyászba búrulnak a Vatikán aranyos termei. Az Angyalvár ormán sötét lobogó leng . . .

Mi történik?

Az öt világrész hetek óta depresszióval, kegyelettel, imával fordul az ős Róma felé; a fejedelmek, kormányok feszült várakozással tekintenek oda; a diplomácia ideges izgatottsággal néz a bekövetkezendő esemény elé . . .

Mi történik?

A közélet nagy faktorai szokatlan érdeklődéssel, a sajtó lázas munkával tárgyal a Vatikánról, hol a bibornokok, főméltóságok szomorú szertartásai megkezdődtek . . .

Mi történt?

Egy öreg ember halt meg:

A főpenitenciárius hivatalosan végzett imája közt XIII. Leo befejezte földi pályafutását, szelid lelke a nyugalom fenséges szárnyán egekbe szállt.

Egy 94 éves öreg ember halt meg, de akinek hatalma a világ minden részére kiterjedt. Feje volt annak a hierárkiának, melynek csodálatos — mondhatni — isteni erején és szerkezetén az idő ki nem fog, a

vész hullámok megtörnek s mely előtt a status-bölcsek bámulva állanak meg.

Igen, a pápaság nagy hatalom, mely nem támaszkodik az árzenalok vaseszközeire csak az ige erejével, a hit és művészet fenségével uralja a világ millióit.

Napoleon követjét e szavakkal küldi a pápához:

— Ugy tárgyaljon a római pápával, mintha háta mellett százezer szuronyos katona állana.

A most elhunyt XIII. Leot — ki a harcziás lelkületű IX. Pius után foglalta el trónját — egy középkori jóslat „Lumen de coelo“ (égi fény) nevezettel illette. Ez az epiteton tökéletesen ráillett. Az ő élete a Karpinétoi csendes grófi háztól kezdve fel a pápai trónig nagy tudománynak, tiszta erkölcsnek és isteni kegyelemnek felmagasztalásában tündöklök . . .

Midőn 1870 szept. 2-án az ellenséges hadak a római Pius-kapun betörték, a pápaság politikája Olaszországgal szemben a „Non possum“ álláspontjára helyezkedett. Ezt követte s kellett követnie XIII. Leonak is, de ő, megingathatatlan ereje mellett, szelid lelkületével, tapintatosságával, finom diplomáciai érzékével az egyház ügyeit oly fényes diadalra vezette,

hogy még a protestáns Németország, a szimatikus Oroszország hódolatát is méltán kiérdemelte.

Ezenkívül XIII. Leo a tudomány, a művészet, a missziók civilizatorius munkáit is bölcsen érvényesítette, a szociális ténen pedig oly irányelveket jelölt meg, melyek nélkül századunk uralkodó eszméinek feladatait diadalra vinni nem lehet.

Méltán illeti meg tehát az egész világ halálja, tisztelete XIII. Leot, a „Lumen de coelo“ De különösen minket magyarokat nagy hálára kötelezett, a mikor egész életén át szívébe fogadva, minden alkalommal szeretettel emlékezett meg multunk dicsőségéről és arról a nagy szolgálatakról, melyeket nemzetünk a kereszténység és az európai műveltségnek védelmében kifejtett. Kegyeletünket, hálánkat az elhunyt nagy Pápa azáltal is nagy mértékben kiérdemelte, hogy a világhírű vatikáni könyvtár megnyitásával hazánkat a „Mönumenta Vaticana“ kincseihez juttatván, történelírásunkat, nemzeti érzésünket fejlesztette.

Örök hála és dicsőség XIII. Leo pápa emlékének!

Fülei Sz. Lajos.

* * *

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCAJAJA.

**Tárca-cikkely,
mellyel nem nyertem 200 forintot.**

Írta: E. KEMENYFI KATINKA.

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája.

(3. folytatás és vége.)

Egyszerre nagyot fordult velem a világ.

Ime, most az egyszer lett volna alkalmam tanfelügyelőnévé lenni s ezt is könnyelműen eljátszottam!

Kissé leverten és izgatottan mentem haza s lassan lassan reá kezdtem jönni, hogy ez a Bárdossy tulajdonképpen nem is kellemetlen ember! Hogy özvegy? Hát olyan nagy hiba az, ha valaki özvegy? Vegre is, mihelyt hozza megyek, nem lesz az! Pünktum.

Már azt is a legelénkebben képzeltem el, hogy miként fogom én őt a szilárd testek áthatlanságának és térfogatának törvénye alapján a szesz italok tulajdonság elvezetésétől elszoztatni, hogy t. i. naponta egy kavicssal többet csuszatok boros palackjába, míg végre kiszorítom belőle a folyós testet, de ő azért mindig azt fogja képzelni, hogy egy teljes üveg bort ivott meg.

Meg voltam győződve, hogy csak jó képet kell mutatnom s ő visszafordul hozzám és én valaha tanfelügyelőné leszek. . . .

Kerestem az alkalmat, hogy az idős kartársammal beszélhessek, ki szokás szerint ráterelvén a beszédet, előadtam, hogy nem is azért vonakodtam tőle, mintha jelenlegi magaviseletével s egyéniségével nem volnék megelégedve, hanem éppen azért, mivel eddigi életmódja után itte városban nem volna már tekintélyünk . . . De ha esetleg más helyt kapna alkalmazást . . .

* * *

Eppen piros pünkösöd másodnapja volt. Mintha tegnap történt volna, oly élénken áll előttem minden.

Templom után ki lép be hozzám? Bárdossy István Valami impertinens elbizakodottság tükröződött egész lényén. Minden bevezetés nélkül előadja, hogy távozás a városról bizonyos, az állást megkapta, de asszony nélkül nem fog elmenni.

— Azt nem is szabad megtennie! — erősítém magamat is biztatólag, mire udvarlóm képe — erdélyi hasonlattal élve — úgy kiderült, mint egy sajt s székét közelebb kezdi húzni hozzám.

— Epp', abban járok és reménykedem is, minekutánna meg vagyon írva a szentírásban: „kérjete és megadatik, zörgessetek és megnyitatik!“ Valamiképpen én is kértem és megadott számomra azon állás, hol mint Istennek méltatlan szolgálója fogok a szöszékről a halandók szívéhez szólni . . .

— Szöszékről?? — vágtam közbe balsejtellemmel. . . . hát a tanfelügyelők szöszékről beszélnek? . . .

— Nem, nagysád, én nem leszek tanfelügyelő, én várlaki pappá lettem. Egyetlen célom volt a városról elmenni s most, hogy megüresedett szülőhelyem papi állása, melyet nekem följánltak, előnyt adtam e biztos, nyugalmas állásnak a segéd tanfelügyelői állás felett.

Mert tudnia kell kedves kisasszony, hogy én csak műkedvelő tanár, de fölszentelt kálvinista pap vagyok.

— Hát ön pa—a—ap? — szóltam akadozva az ámulattól.

— Igen, pap vagyok s boldog lennék, ha ön papnévá lenne mellettem.

— Soha! . . . soha! — feleltem mérgesen. Mire udvarlóm megsebesülve tántorgott ki a szobából.

* * *

Igy történt az én szakítási esetem

S most már csak azt kérdelem, nem boszantó-e az, hogy az embernek udvarol egy tanár s azután az ember csakhamar bele is szeret a tanfelügyelőbe, míg végezetül ugyan esen személyben megkéri egy református pap?

Hissen ennél különb metamorfozist még a cserebogár se tud produkálni.

DIADAL! **Elismert legjobb honi pezsgő.** **DIADAL!**

XIII. Leo élettrajza.

Leo XIII. családi néven Pecci Joakim, született az olaszországi Carpinetóban 1810. márczius 2. Ósei Sienából költöztek VII. Kelemen alatt (1523-24) a pápai államba. Tanulmányait Viterbóban és Rómában végezte. 1832-ben a nemesek egyházi akadémiájába lépett. Itt annyira magára vonta a figyelmet, hogy Pacea bibornok XVI. Gergely pápa különös figyelmébe ajánlotta, ki 1837. márczius 4. házi prelátusává nevezte ki. Mint pápai delegátus rendezte a zilált viszonyokat Beneventben és Perugiában 1845-ben a pápa váratlanul visszahívta Rómába. XVI. Gergely 1846. perugiai püspökké, IX. Pius pedig 1853. a római egyház bibornokává, majd 1877. szeptember 21. camerlangóvá nevezte ki, mely hivatal viselője az apostoli szék üresedése alatt legfőbb hatalommal a pápa világi ügyeit rendezte. IX. Pius halálakor 1878. február 20-án másfél napi conclave után az összegyűlt bibornokok (köztük két magyar: Simor és Mihalovics) pápává választották. Az új pápa rögtön első körlevelében megújította elődjének a szentszék kifosztása ellen közzétett összes tiltakozásait. Helyzete Olaszországban azóta nem is javult, sőt többször kénytelen volt már helyzetét tarthatatlannak jelezni. Nagyobb sikert ért el a többi államban: Poroszországban beszüntette a kulturharcot, Badenben kieszközölte az érseki szék betöltését, Svájcban véget vetett az egyház üldözésének, Oroszországban legalább egy időre türethetőbbé tette a katolikusok helyzetét. E mellett barátságos viszonyba lépett Spanyolország, Portugália, Belgium, Angolország kormányával, sőt egyes mohamedán és pogány uralkodókkal is, mint a török szultánnal, perzsa sahhal, Khina és Japán császáraival. A szent atya mindig szívesen fogadta a magyar zarándokokat. Egy ízben, 1880. május 9-én, a magyar zarándokok előtt érinté a magyar történelem dicső tényeit. A szegedi árvíz, a horvátországi földrengés alkalmával tetemes pénzesegélyt küldött a pápa az inségesek számára. Encziklikái közül leghiresebbek, melyeket a szabadságról, a házasságról, a szociálistizmusról írt. Ez általános érdekű encziklikákon kívül egyes nemzetek püspökeihez is nagy számmal intézett böles leveleket, mint a spanyolokhoz, irekhez s több ízben a magyarokhoz. A világ bámulva szemlélte páratlan diplomáciai ügyességét, kormányzata alatt évről-évre emelkedett a szentszék tekintélye. Leo pápa nemcsak diplomata, de költő is volt. Ódákat írt, amelyek remek fohászok voltak. A magyar görög katolikusok tudvalevőleg arra kérték a pápát, hogy a ruthén liturgia helyett magyar liturgiát engedélyezzen. Nem a pápán, hanem Ausztrián mult, hogy ez a kívánság nem teljesült. Ausztria tudvalevőleg azt tartja érdekének, hogy a görög katolikusok ne olvadhassanak be a magyar fajba.

A székely nép anyagi romlásának indító okai. (10. folyt.)

— Közl.: lengyelbaró Orbán Ottó. —

A székely népnek általam részletesen elmondott holdog korszaka addig tartott, míg a tagosítások, arányosítások és az erdőtörvény életbeléptetése, a regalejog megváltása életbe léptek és takarékpénztárak keletkeztek. Mert ezen intézmények minden átmeneti korszak nélkül voltak alkalmazva, azért nagy rázkódást idéztek elő a székely nép közzgazdasági életében.

A tagosítás szükségességét elvitatni nem lehet, de mielőtt ahhoz hozzákezdettek, előbb a helyi viszonyokat kellett volna tanulmányozni és a tagosítást úgy megejteni, hogy az a székely nép közzgazdasági rendszerét minden átmenet nélkül ne forgassa fel. A nagyobb birtokosoknak a birtokát a többi apróbb birtokosoktól elkülönítve, egy tagban kellett volna kiadni, a székely birtokosok tagjait pedig három tagban, tagonként egyforma nagyságban három határban azért, hogy a nyomásos gazdálkodást tarthassák fenn s a juh- és sertés-tenyésztést tovább is folytathassák. Ahol pedig a határ területe megengedte volna a székely birtokosok jutalékából közlegelőt kellett volna kiszakítani és azután a fönmaradott területből kiadni a tagokat azért, hogy a legeltetés minden irányban egyszerre ne szűnjék meg.

Az arányosítás is jogos és igazságos mivelet volt, csak hogy maga az eljárás igen nagy pénzkidrást rótt a székely népre. Az első arányosítási eljárásnál a száz holdas és száz holdon felüli birtokosoknak, arányrészüket elkülönítették és kiszakították a közből, míg a kisebb székely birtokosok közösségben maradtak.

Az eljárásnál eddig nem történt a közösségben maradtakra nézve semmi túlterhelés. Azután azonban bekövetkeztek, mert voltak olyanok, akik a közösségben maradtaktól 100 holdat összevásároltak és olyanok is voltak, akik azért, hogy a közösségből kibujjanak, szinlelt vásári szerződésekből újabban összehoztak 100 holdat s ennek alapján kérték az újabb kiszakítást. Az újabb kiszakításokat, minden újabb kérésnél eszközölte a törvény, de az összes közösségben maradt birtokosok terhére és költségén. Ezen eljárás következtében állott be azon körülmény, hogy azon székely birtokosok, akik az első arányosítási eljárásnál közösségben maradtak és akiknek pedig a további arányosítási eljárásra többé szükségük nem volt, mégis az arányosítási költségek hordozásával a későbbi eljárásoknál ismételt megterheltek. Pedig az lett volna az igazságos eljárás, hogy aki újabb szakítást kért, hordozta volna annak költségét is.

Az arányosítási eljárásnak a havasalji községekre nézve még egy igen szomorú következménye is volt. Az ugyanis, hogy a székely népnek egyrésze az eljárások bevezetése után sem várta be azok befejezését, hanem időközben a még nem is sejtett értékű arányrész jogosultságát eladta holdankint 4-5 frtért s most már ha a sor a kiszakításra kerül, azok, akik arányjogaikat ilyen potom árón elvesztették, erdő és legelő-iletményüktől teljesen elestek. Egy szép reggelen arra fognak felebrénni, hogy marhájok nem mehet ki a legelőre, magok pedig a házi szükségleteire sem kapnak tűzfát az erdőkből. (Folyt. köv.)

Tan- és nevelésügy.

Tudnivalók

a marosvásárhelyi m. kir. állami ipari szakiskoláról az 1903-94. tanévre.

Kazán- és gépközelők tanfolyama.

A szakiskolával kapcsolatosan van a kazánfűtői, gőzgép-, locomobil- és cséplőgépközelői tanfolyam.

A kazánfűtők tanfolyama minden év október 15-én kezdődik és november hó 30. ig (6 hét) tart.

A stabilgépközelők tanfolyama ugyancsak október hó 15-én veszi kezdetét, ellenben december 21-én végződik.

A locomobil- és cséplőgépközelők tanfolyama minden évi január hó 3-án kezdődik és márczius hó 30. ig tart.

Az előadások rendszerint a hétköznapi estéli óráin tartatnak.

A tanfolyamra rendes tanulóul felvétetnek a 18-ik életévet betöltött oly kovács, lakatos, géplakatos, gépkovács és rézműves iparosok, vagy ezen szakok valamelyikén foglalkozó gyári munkások, kik magyarul írni és olvasni tudnak, jó erkölcsi bizonyítványt és ipari foglalkozásukról megfelelő okmányokat felmutatni képesek.

Felvétetnek más önálló iparosok, gyárosok és gazdák is, ha a megfelelő előképzettséget igazolják.

A kazánfűtők tanfolyamára oly napszámcsok is felvétetnek, kik kazán mellett alkalmazva voltak.

A kazánfűtők tanfolyamára lépők a beiratkozásnál 6 kor, másik két tanfolyamba iratkozók 10 kor. tandíjat tartoznak fizetni.

Beiratás ideje a tanfolyam kezdete előtt 5 nappal. A tanfolyam bevégezése után a kereskedelemügyi Miniszter ur által kinevezett vizsgáló bizottság előtt képesítő vizsgálatot tartatnak.

Az iparos segédek tovább képző tanfolyamára vonatkozólag külön értesítés adatik.

Az iskolára vonatkozó mindenemű felvilágosítással, ugyszintén az iskola szervezetét és tantervét feltűntető nyomatványokkal készséggel szolgál az igazgatóság.

Irodalom.

Hasznos és olcsó könyvek. Örömmünkre szolgál, hogy olvasóink figyelmét ismét egy kiváló fontosságú vállalatra, a Stampfel-féle „Tudományos zsebkönyvtár”-ra irányíthajuk. A „Tudományos zsebkönyvtár”-ban újabbban megjelentek: 104. Kereskedelem-isme, írta dr. Berényi Pál. 106. Fotográfálás, írta Sajóhelyi Béla. 128. Kis Ásványtan, írta dr. Cserey Adolf. 138. Alkotmánytan, írta dr. Balogh Arthur. Ezen művecskéket melegen ajánljuk

olvasóközönségünknek. Minden füzet teljes egészét képez és az illető tudományát teljesen telőleli. A tanfériak által gondosan, a czélnak megfelelően irt csinós füzetecskék darabja 60 fillérbe kerül. Kapható Stampfel Károly könyvkiadónál Pozsonyban, valamint a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író és rajz-szerkereskedése) Székelyudvarhelyt és minden hazai könyvkereskedésben.

Külömfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet július 22-iki távirati jelentése szerint Változóköny. Meleg. Keleten sok helyen csapadék. Zivatarok.

— **XIII. Leo pápa** hétfőn délután 4 órakor meghalt. Ezen világeseményről lapunk első helyén emlékezünk meg.

— **Darányi miniszter üdvözlése.** Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület e hó 20-án, kishalmgyi Hollaky Arthur főispán elnöklete alatt tartott választmányi üléséből a következő távirattal üdvözölte Darányi minisztert: „Nagyméltóságú Dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternek Budapesten. Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya azon alkalomból, hogy Felsőleges urunk hazánk földmivélése ügyének vezetését, újból Nagyméltóságod kipróbált erős kezére bízta, örömeinek adva kifejezést kívánja, hogy Nagyméltóságodat ezen magaslatos hivatásának teljesítésében az ég sokáig tartsa meg. Hollaky Arthur, elnök.”

A miniszter erre a következő, táviratban válaszolt: „Méltóságos Hollaky Arthur, főispán urnak Székelyudvarhely. Fogadja Méltóságod és az elnöklete alatt álló tisztelt egyesület becses megemlékezésükért halás köszönetemet, s kérem résziesitenek továbbra is becses támogatásukban. Darányi Ignác, földmivelésügyi miniszter.”

— **Ugron Ákos** helybeli és tabi nagybirtokos, jelenleg itthon, szülővárosában időzik.

— **Személyi hírek.** Hargita Nándor m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskolánk művész igazgatója e hó 15-től kezdődőleg 6 heti szabadságidőt nyert. Ezen időre Pillich Lajos anyagipari szaktanárt bízta meg a kereskedelemügyi miniszter az igazgatói teendőik ellátásával.

— **A magyar ló és a magyar ember.** Mikor Ferencz császár Erdélyben utazott, egyszer az idősebb Wesselényi Miklós vitte, hires szép lovain, egyik községből a másikba. A báró maga hajtott s mikor a veszedelmes uton egy szakadék felé nagyvágatva haladnak, egyszerre a tüzes paripák közé veti a gyepőt. A császár kétségbe esve pattan fel a kocsiba s halálra vált arczzal nézi a veszedelmet. A lovak már a szakadék szélén állanak. A báró egyet fűlytynt s a lovak egyszerre megállanak.

— **Lassa, Felsőged** — mondta a báró mosolyogva — ilyen a magyar ló, ilyen a magyar ember is. Toporzékol, de azért bizvást megeresztheti Felsőgedet agyepőt, soha se viszi veszedelembe Felsőgedet. Vajha Becsben rájőnnének erre a tudatra. Most éppen ideje is volna! —

— **Dr. Kassay Albert** városi tisztii orvost nyári szabadságideje alatt dr. Spányik József helybeli nyug. m. kir. honvéd törzsorvos helyettesíti.

— **Eljegyzés.** Keresztes Mihály m. kir. csendőrsvezető eljegyezte Palló Irmát Nagyalambfalván.

— **Városunk fejlődése és a katonaság.** Székely anyavárosunk fejlődésében bizony még igen sok követelni való van. A helyben állomásozó katonai tisztikar, élén Mattasich Károly őrnaggyal a legjobb indulattal viseltetik városunk iránt s ezt több ízben már eddig is fényesen bebizonyította. Most hétfőn avatták fel azt a csinos pavillont, melynek építésével Nagy Rezső századost bízta meg a tisztikar s a melyet Demeter Dénes városi tanácsos tagján, a Gergely-féle Sós-fürdő felett építettek katonai költséggel és hozzá járható utat is terveztek. Nevezett napon az egész tisztikar családostól együtt volt s Hollaky főispánt és feleségét is vendégül látták az új pavillonban, mely a kiránduló városi közzség szabad menhelyének van szánva. Izletes uzsonna és vidám poharzás folyt s eközben Mattasich őrnagy főispánunkat nevével és székely anyavárosunkat köszöntötte fel, mire Hollaky főispán a lelkes tisztikart, élén Mattasich őrnaggyal éltette, a kiknek mindenkor tapintatos és előzékeny magatartása nálunk valóban megeremtetta a polgárság és katonaság közötti jó viszonyt.

— **A gróf ur „kivételesen karon fog”** — azt mondja... Világéletében soha sem voltam „nagyra”-vagyó. Jelenleg sincsenek — hála a jó Istennek — ilyen boldos ámbiczióim. Annál inkább meglepett, hogy gróf Lázár Ádám, bőrösbolti igazgató-elnök ur mégis velem, szerény igényű csekélységgel akar sétálni, pláne „a közvélemény előtt”. Hát én, nagyérdemű közönség, a közvélemény előtt mindenkor tisztelettel meghajlok, de a bőrösbolti ig.-elnök Urának, különösen jelenlegi „kivételesen” megítéssel sétálókörútjából — nem kérek. Sétáljon ő csak „magasabb polczra” vagyó triumviratásával továbbra is — egyedül... S valamint én nem törődtem és nem foglalkoztam soha az ő magán életével, úgy nekem s az én magán ügyeimnek is egyszer és mindenkoron méltóztassék békét hagyni... Ettől eltekintve, igaz, hogy az oly szomorú hirre vergődött bőrösbolt nekem tartozik 71 korona 83 fillérrel s így a könyvkötészetemhez vásárolt árucikkek fejében — miután számtalanszor történt sürgetéseimre sem kaptam számlát s most az utóbbi időben is, mikor a Pálmay szö. jegyző ur által — valószínűleg „hasból” kiállított számla nálam levő és az egyes bevasárlásokkor a Szövetkezet elárusítója által tett — tehát kétségtelenül helyes — följegyzésekkel sehogy sem talált, mondom csakis e miatt — talán lehet körülbelül 35 K 5 fillér egyenleg követelése a szövetkezetnek. Ez azonban nem privát adósság és hangsúlyozom, hogy megfelelő nyugta ellenében — pörölés nélkül — bármely perczen kifizethetem... Viszont azt is kétségtelenül bizonyítani tudom, ha kell — éppen a Szövetkezet embereivel, hogy a végleges leszámolást tanúsító nyugta ellenében bármikor rendelkezésükre állott és áll mai nap is a felhántorgatásra nem érdemes, takarózásra pedig sehogy sem alkalmas 35 K 5 fillér egyenleg, annál is inkább, mert a folyó hó 6-án ezen összegről kiállított nyugtára a készpénzt már kiolvastam volt s annak átadásától csakis nyugtájuk azon hiányossága tartott vissza, hogy nem volt oda írva, miként nevezett összeg kifizetése a Szövetkezettel szemben végleges leszámolásunkat jelenti. Ennek a nyugtában való világos kifejezését kértem, vártam és várom mai napiglan... Szolgáljon ez úgy a nemes gróf, bőrösbolti igazgató elnök, mint Pálmay nemes család szerkesztő, bőrösbolti jegyző és „ideiglenes” minőségű, de a szegénység miatt tengődő iparosok pénzéből állandó fizetéssel bírt pénztárnok uraknak külön-külön történt „lényilatkozásaik”-ra egyetemleges felvilágosításul. Betegh Pál, mint a „Székely-Udvarhely” Nyíltér közlése miatt megtámadott kiadója.

— **Tanárok és tanítók lelkigyakorlata.** Csik-somlyón a papoké után a tanárok és tanítók lelkigyakorlata volt, a melyen Majláth püspök szintén résztvett s a melyet ugyancsak Pécsi Arnold Jézus társasági atya vezetett. A lelki gyakorlatokon vármegyénkbeli a következők vettek részt: Embery Árpád, Mihálovics Béla, Szemlér Ferencz, Soó Gaspár és Tamás Albert főgimnáziumi tanárok; Bálint József, Ferenczi József, Gál Sándor (Székelyudvarhely), Gál Sándor (Oroszhegy), Gál Mihály, Gál Ambrus, Gyurcsovecz Károly, Hajdu András, Hozó János, Jártó Aron, Kovács Béla, László Elek, László Imre, László Dénes, Miklós Antal, Petres Lajos, Petres Gyula, Petres Viktor, Szabó Bálint, Tamás József és Tállyán Imre tanítók.

— **Az udvarhelyi ref. egyhm. Etéden** tartott tavaszi értekezleti közgyűlése alkalmából rendezett táncestélyen felülfizettek: Kemény János (Székelykeresztúr) 1 korona 80 fillér, Jakab Adolf (Etéd) 80 fillér, Hegyi Péter (Homoródszentmárton) 60 fillér, dr Gyarmathy Dezső 4 korona 80 fillér, Csia Kálmán 1 korona. Összesen 9 korona. Adakozók úgy az értekezlet, mint a rendezőség részéről fogadják azoknak őszinte köszönetét. Elszámoló.

— **Vármegyénk gazdasági egyesülete** kishalmgyi Hollaký Arthur főispán elnök vezetése alatt hétfőn, a vármegyeház kistermében tartotta meg havi rendes választmányi ülést. Elnöki megnyitó után Darányi Ignác dr földmívelésügyi minisztert, általános lelkésedéssel táviratilag üdvözölték, majd Németh Albert egyleti pénztáros jelentését vettek tudomásul. Elhatározták a Hazánk című ki-tűnően szerkesztett gazdasági irányú napilap megrendelését, s az Erdélyi Gazdának alapító tagság révén való küldését sürgetik meg. A gépkiallításra vonatkozólag tudomásul veszik az O. M. G. E. abbeli értesítését, hogy a kiállítás megtartásának

határidejét folyó évi október 10. és 11-ikére tűzték ki. A helyi rendező bizottság az augusztusi közg. biz. ülést megelőző napon tartja szervezkedő ülést. Végül a folyó ügyeket tárgyalták le szokott meleg érdeklődéssel. Ezek közül megemlítjük, hogy a kendertermelés fokozására irányuló földmívelési miniszteri kedvezményeket a legnagyobb örömmel vették tudomásul s az egyes közsegeket gazdákörök létesítésére szólítják fel. Orosz Lajos föld-birtokostól erdélyi fajú üszök vételére Zonda József tvh. állatorvost küldötték ki. A teli gazdasági előadások, esetleg gazdasági háziipari tanfolyamok mikénti rendezésének megbeszélésére, egy nagyobb számú bizottságot küldöttek ki. A 12-ik hadtest élelem szükségletének közvetlen vármegyénk gazda közönségétől leendő beszerzése iránt a kellő lépéseket megteszik. A nagyobb birtokosokat Hlatky Miklós litkar és Szöllosi Sámuel v. t. irják össze. A telepítéseket helyeslőleg vették tudomásul. A Szentkirályi Gazda-körnek a földmívelésügyi miniszter 400 korona értékű kiegészítésként alkalmas gazdasági gépet adományozott s ezek kiválasztása megtörtént. Baranya vármegye a külső gazdasági cselédek szolgálati, felmondási és szegődési idejéről és ezen cselédek nyilvántartásáról szabályrendeletileg intézkedett s erről egy minta becsatolása mellett vármegyénket is értesítette. Az alispán által átküldött tervezetet, tanulmányozás és javaslat végett kiadták a litkár-nak. Biró D. Sándor alsófalvi közbirtokossági elnök és Sándor István helybeli gör. kath. esperes felvették a rendes tagok sorába. Az ülés elnök elzetésével ért véget.

— **A vágás-dobói műkedvelők** által f. évi június 29-én tartott jatekonyezélu színelőadás alkalmával a bevétel 109 K 40 fill. volt. Felül-fizettek: Dr Demeter Lőrincz 2 K. Szabó Erzsébet 2 K. Gál Miklós 2 K. Fernengel Gyula 1 K 60 fill. Péterffy István 40 fill. Bocs Lajos 40 fill. Szemlér Ferencz 1 K. Szabó Bálint 20 fill. Kovács Domokos 40 fill. Özv. Péterffy Lőrinczné 80 fill. Hekt Antal 40 fill. Bodó Ádám 40 fill. Katona János 80 fill. Péter János 90 fill. Kádbé József 40 fill. Beke Ferencz 40 fill. Olasz Domokos 40 fill. Dobai Elek 40 fill. Dobai Károly 40 fill. László Elek 80 fill. Fogadják a nemes szívű felülfizetők a szerény műkedvelőknek leghá-lásabb forró köszönetét. Vágás, 1903 július hó 11. Jártó Aron kántor-tanító.

— **A legelőn levő üszöket**, melyek vármegyénk gazdasági egyesületének felügyelete alatt állanak — Sándor Gergely b. tag meglátogatta és azokat kitűnő állapotban levőknek találta, e hó 17-én a „Tartod-on. Miről a gazdaközönséget készséggel értesítjük.

— **Közuti zárszámadás.** Vármegyénk törvény-hatósági közuti alapjának 1901-1903. évi zárszámadásait folyó hó 23-tól augusztus 6-ig az alispáni kiadóhivatalban naponta reggel 7 órától d. u. 1 óráig bárki megtekintheti, s az ellen fel-szolalhat az irt időn belül.

— **Elűnt biliárd-golyók.** A helybeli polgári körből szombaton 3 darab biliárd-golyót — eddig ismeretlen tettes ellopott. A rendőrség nyomoz.

— **A kanyaró városunkban** teljesen megszűnt s más ragályos betegség sem fordult elő.

— **60 kas, különös faju erdei méh eladó** Sándor János g. kath. lelkésznel Szentersébet községben. Ugyanott mintegy 8 drb harezai kanári madár is eladó.

Közönség köréből*

Válasz a Bőriparaszövetkezet ig.-elnökének.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Tisztelettel fölkérem közérdekű soraimnak a nagyközönség és az illetékes körök felvilágosítá-sa czéljából helyet adni kegyeskedjek.

Tudvalevőleg gr. Lázár Ádám ig.-elnök ur az U. H. ez évi 29. számában történt disz-mosakodásai közben jónak látta csekély személyemmel is takarózni. A nélkül, hogy rendes, szokásos uton értesített volna, hírlapi téren adja tudtul ország-világnak állítólagos tartozásomat, a mi részemről a Bőriparaszövetke-zetnél jelenleg nincs. De ha volna is, amint több-

* E rovatban közöltékért csak a sajtóhatóság irá-nyában vállal felelősséget a Szerk.

szőrös részvényesnek, az igazgatóság által a laps a-baly szerint esetről-esetre megállapított hiteljogo-sultságom szerint volt, az sem lenne a világ baja, mert eddig sem bíztam tartozá-som kiegyenlítését a gróf ur által bizonyára jól ismert „nagy harang”-ra... Mindig addig nyujtózok, míg a takaró ér...

Azonban határozottan kijelentem, hogy nek-em ezidő szerinta Bőriparaszövetkezetnél fennálló tartozásom nincs. Ezért tehát nyugodtan várom a gr. ig.-elnök ur által nyilvánosan bejelentett pert, melynek eredménye bizonyára nem fog hozzá-jaralni a szövetkezeti egyenleg, mint hiány helyre-ütéséhez.

Mert hogy is áll az a híres mérleg? Azt hiszem, szolgálatot teszek, ha ismertetem egy kissé az ig.-elnök urral s főkepp az illetékes kö-rökkel. Az 1902 évi december 31-en lezárt leltar szerint, csekély eltéréssel a következő eredmény mutatkozott. V a g y o n: Leltar szerinti árukész-let 11,000 korona. Kivevő követelések 21,000 korona. Egyenleg, mint hiány 15,860 korona, összesen 47,860 K. T e h e r: Aruhitelezők számlá-ja 27,000 K. Weisz Berthold kölcsöne 6600 K. Részvénytőke 5600 K. Tartalék alap talán 460 K. Üzleti alkalmazott óvadéka 200 K. Az állam kincstár kölcsöne 8000 K; összesen 47,860 K. E szerint tehát 15,860 K hiány mutat-kozik.

Ez azonban még nem minden, mert később rájöttem, hogy a vagyon terhére még 3600 K tévedés is becsúsztott. Az Orbán, Nagy és Tamás czég számlájára 1200 koronával a tényleges tartozásnál több volt kitüntetve, míg az Udvar-helymegyei Takarekpénztár 2400 koronás váltó-követelése — melyet mostanában végrehajtás-utján hajtott be — sehol sem szerepelt, mint szövet-kezeti teher. Ehez véve a kiegyezés körül fel-merült 2700 K költséget, mint veszteséget 22160 koronára emelkedik a veszteség. De a gr. ig.-elnök ur dicsekedik 13,000 K kiegyezési nyeresem-nyel, üssük le tehát azt is, mert még így sincs fedezet 9160 korona összegre.

Ezt en így tudom s számításommal igyekez-tem inkább pesszimista, mint idealista lenni — magammal szemben. Azonban így sem állhatok jót a tételek helyességeért, mert hiszen éppen főntebb mutatóm ki, hogy mennyire hiányos és megbizhatatlan volt az 1902. decz. 31-iki mérleg. Viszont az 1903. márczius hóban a közgyű-lés elelterjesztett új mérleg va-lódiságát maga az ig.-elnök ur sem állítja.

Ezek szerint a Bőriparaszövetkezet egyik vagyon-mérlegében sem bizhatunk s maga ez a körülmény is kíváná-tossá teszi, hogy az illetékes ható-ság sokáig ne késsék az ügyek tisztázásával. Erre nézve különben a szükségesnek látott lépéseket megtettük.

Kiváncsi volnék arra is, — ezek után — hogy vajjon az ig.-elnök ur az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 243. §-ának, mint igen okos és bölcs tör-vénytudó mennyiben tett eleget s vajjon milyen volt a vagyon mérleg, hogy az ellen kifogás nem emeltetett?...

De most hagyjuk ezt. A gr. ig.-elnök ur igen furcsán emlegeti nevemmel kapcsolatban a kiegyezés körül felmerült 2700 K költséget s úgy tűnik fel, mintha én költöttem volna el. Kijelen-tem, hogy közjegyzőileg hitelesített meghatalmazás alapján a szövetkezet részéről egyfelől én voltam megbízva a kiegyezés körül eljárni, de én a nevezett összeget nem kezeltem. Az elke-rülhetetlen kiadásokról pontos jegyzéket vezettem s azokat aktaszerűleg, nyugtakkal az elnök urral számoltam el. 17 napig voltam távol s ezalatt Budapesten, Bécsben, Morvaországban a hitelez-zőkkel személyesen tárgyaltam s így személyi költség-számlám 203 K 47 fillért tett ki. Ez pedig csak nem lehet sok éjjel-nappali utazások alatt.

Elég sajnálom, hogy szomorú sorsot ért szövetkezetünk ügye a nyilvánosság elé ily dicse-telen alakban került. Nekem is hozzá kellett szólnjak, mivel arra éppen az ig.-elnök ur hívott föl. Sajnálom azt is, hogy jobb és szebb hírekkel nem kedveskedhettem. De minthogy — nezetem szerint — ezuton amugy sem lehet tisztázni az ügyet, részemről nem szándékozom azt sajtó ut-jan tovább tárgyalni.

Székelyudvarhely, 1903. július hó 19-én.

Orbán Dénes.

Szerkesztői üzenetek.

Egy részv. tagnak Rendkívül mérges választát jó-jesz kissé szelidíteni. Ez okból jövő számunkra hagytuk.

Fagylalt a legkülönbözőbb választékban, **egy pompás cukrászsütemények** is **friss** minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Deák-ter 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Vasüzet áthelyezés!

Van szerencsém szives tudomására hozni az igen tisztelt vevőközönségnek, hogy

üzletemet

ez év augusztus hó 20-tól kezdve az ev. ref. kollegium mellett levő ev. ref. egyház volt paplakba fogom folytatni.

Midőn szives pártfogását továbbra is kérem, a nagyérdemű közönségnek jegyzek

kiváló tisztelettel:

P. Zakor Endre

vaskereskedő az „Aranykaszá”-hoz.

Vasüzet áthelyezés!

170—1903 vhtói szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. kerületi kir. járásbírósnak 1902. évi Sp. II. 754/3. sz. végzése következtében dr. Horváth Lipót budapesti I. József-ter 14. ügyvéd által képviselt Horváth Sándor budapesti lakos javára, Bartha Andor bardóci lakos ellen 183 korona s járuléka erejéig 1902. évi okt. hó 13-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 640 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 4 tehén nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1902-ik évi V. 445—3. sz. végzése folytán 183 korona tökékövetelés, ennek 1902. évi márczius hó 7. napjától járó 5 százalék kamatai, 1/2 százalék váltódíj és eddig összesen 105 K 14 fillérben bíróilag már megállapított költség erejéig Bardóczi községében alperes házanál leendő eszközölésére 1903. július 25. napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében

készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adani. Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. törvényezikk 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt H.-Oklandon, 1903. évi június hó 28. POLLÁK IGNÁCZ, kir. bír. végrehajtó.

Sz. 3461—903. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Lukácsi Mihályné Márton Biri végrehajtónak, Márton Ferenc végrehajtást szenvedő elleni 400 korona tökékövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyben a firtosváraljai 156. sz. telekjegyzőkönyvben A + 272 hr. sz. ingatl. 32 K, 31 hr. sz. ingatl. 32 K, 345 hr. sz. ingatl. 30 K, 409, 410 hr. sz. ingatl. 3 K, 594 hr. sz. ingatl. 14 K, 628/1 hr. sz. ingatl. 3 K, 852, 853/2 hr. sz. ingatl. 8 K, 897/2 hr. sz. ingatl. 10 K, 1105 hr. sz. ingatl. 3 K, 1246 hr. sz. ingatl. 2 K, 1248, 1249 hr. sz. ingatl. 2 K, 1313, 1315 hr. sz. ingatl. 13 K, 1351, 1352 hr. sz. ingatl. 13 K, 1366 hr. sz. ingatl. 5 K, Az A + 1454 hr. számú ingatlanra 2 K, 1650, 1651 hr. sz. ingatl. 3 K, 1774, 1775 hr. sz. ingatl. 4 K, 2035, 2035a hr. sz. ingatl. 6 K, 2052/1 hr. sz. ingatl. 2 K, 2179 hr. sz. ingatl. 3 K, 2204/2 hr. sz. ingatl. 4 K, 2345 hr. sz. ingatl. 8 K, 2491b hr. sz. ingatl. 1 K, 2518a hr. sz. ingatl. 8 K, 2665, 2666 hr. sz. ingatl. 14 K, 2671 hr. sz. ingatl. 4 K, 2881 hr. sz. ingatl. 13 K, 2907 hr. sz. ingatl. 10 K, 2973 hr. sz. ingatl. 7 K, 2980/2 hr. sz. ingatl. 2 K, 3018 hr. sz. ingatl. 9 K, 3028/2 hr. sz. ingatl. 1 K, 3030 hr. sz. ingatl. 4 K, 3117, 3118 hr. sz. ingatl. 10 K, 3123, 3126 hr. sz. ingatl. 26 K, 232, 233 hr. sz. ingatl. 320 K, 576 hr. sz. ingatl. 5 K, 680/2 hr. sz. ingatl. 24 K, 1640 hr. sz. ingatl. 4 K, 1969/2, 1970 hr. sz. ingatl. 8 K, 1985 hr. sz. ingatl. 5 K, 2257 hr. sz. ingatl. 53 K, 2289 hr. sz. ingatl. 12 K, 2517 hr. sz. ingatl. 8 K, 2640, 2642 hr. ingatl. 5 K, 2870 hr. sz. ingatl. 16 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi augusztus hó 11-ik napján délelőtt 9 órakor firtosváralja községében megartandó nyilvános árverésen, a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól. Székelyudvarhelyt, 1903. május hó 12.

Dr. SZÉKELY, kir. törvényszéki egyes bíró.

Premier Kerékpárok

leg finomabb a világ Argyezék Premierwerke Eger, Csehország

leg jutányosabb vásáron. díjmentesen.

Képes levelező-lapok

gyönyörű kivitelékben, legnagyobb választékban kaphatók **BETEGH PÁL** könyvkereskedésében Sz.-udvarhelyt.

ZSÁKOK.

Legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás új és használt

zsákoknak

és minden fajta vízhatlan ponyvának

WINKLER ZSIGMOND-nál

Budapest, VII., Nyár-utca 23.

Thierry A. gyógyszerész balzsama

a legjobb diätetikus háziszemelési zavarok, gyöngeség, rosszullet, gyomoréges, szorulás stb. ellen, a köhögést csillapítja, a görcsöt megszünteti, a nyálkát feloldja és tisztító hatással bír. Tizenkét kicsiny, vagy hat kettős üveg bérmentve ladával együtt 4 korona. Thierry A. gyógyszerész-tára az „Órangyal”-hoz Pregrada Rohitsch Sauerbrunn mellett.

Csak akkor valódi, ha az itt feltüntetett apáca védjeggyel van ellátva. Nagyon ajánlatos ezt a szert mindig utazás alkalmával és minden esetben magunkkal vinni.

Thierry A. valódi Centifolium kenőcse a leg-erősebb szívó kenőcs, mely alapos tisztító hatása által fájdalmat szüntető gyors gyógyulást idéz elő és lágyítása által minden behatolt idegen testől megszabadít. Turistáknak, kerékpározóknak és lovaglókknak nélkülözhetetlen. Postai szállítással két tégely bérmentve három korona 50 fillér. Thierry A. gyógyszerész-tára az „Órangyal”-hoz Pregrada, Rohitsch, Sauerbrunn mellett. Utánzatoktól óvakodjunk és ügyeljünk a fennebb feltüntetett és minden tégelybe beépe-tett védjegyre. Ajánlatos, hogy ezen szert utazások alkalmával minden esetre magunkkal vigyük.

Központi raktár: Budapestben Török J. gyógyszerésznél, Zagrábban Mittelbach S. gyógyszerésznél és Bécsben Brady C gyógyszerésznél.

Csépeltető gazdák szives figyelmébe!

Vaskereskedés és varrógépek nagy raktára! Beocsini és brassói czelemek fő-raktára!

Köbányai sör fő-raktára! Göcseplő-gép tulajdonosok!

Van szerencsénk a mélyen tisztelt gazdaközönség szives tudomására hozni, hogy egy **Hofherr és Schrantz** féle **legjobb szerkezetű négy lövegejű göcseplő-készletet** szereztünk be. Ezen minden kellékkel ellátott gép **lőherefejtővel** is bír, mely szintén rendelkezésére áll a n. é. birtokos uraknak. — Okleveles gépészt, szakképzett etetőt és fűtőt tartunk állandóan gépünknel, akik teljes felelősséggel, a legnagyobb pontossággal kielégítik a hozzájuk bizalommal forduló csépeltető gazdak igényeit. Az érdeklődő n. birtokos urakat tisztelettel fölkérjük, hogy a cséplési rend legjobb beosztása céljából velünk mielőbb értekezni sziveskedjenek. — Végül legyen szabad **dus raktárainkra** is fölhívni a n. é. közönség szives figyelmét, ahol vajdahunyadi vasak, beocsini és brassói czelemek, butor- és épületvasalások s minden e szakkörbe tartozó czikkeket **leg-olcsóbb árban** szolgálunk. Jóhírű varrógép nagy-raktárunkból pedig a legkényesebb igényeket is képesek vagyunk kielégíteni. Kiváló tisztelettel:

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése az „Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyt.